

Η νομικός και συγγραφέας **ΝΑΤΑΣΑ ΤΣΟΥΚΑΛΑ** μιλά στον Γιάννη Γρηγοράκο

Τρομακτικό είναι ό,τι συρρικνώνει την ανθρώπινη οντότητα

Ιδιαίτερη η παρουσίαση του βιβλίου της Νατάσας Τσουκαλά, αναπληρώτριας καθηγήτριας Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris Sud, «Ένοπλη πάλη, μετά τον Δεκέμβρη του 2008, Επικοινωνιακές στρατηγικές (απο)νομιμοποίησης», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις Εκδόσεις Τόπος. Ιδιαίτερη όπως και το βιβλίο, όπως και η ίδια η συγγραφέας.

Η παρουσίαση έγινε την Πέμπτη 18 Απριλίου το απόγευμα, στην αίθουσα της ΕΣΗΕΑ, στην Αθήνα με ομιλητές τον δικηγόρο **Κώστα Παπαδάκη**, τον πανεπιστημιακό **Παναγιώτη Σωτήρη**, τη δημοσιογράφο **Ιωάννα Σωτήρη** και τη συγγραφέα.

Και αν μπορούσαμε να εξάγουμε κάποιο συμπέρασμα από την ενδιαφέρουσα συζήτηση που ακολούθησε μεταξύ ομιλητών και κοινού, λίγοι είναι οι άνθρωποι που αντιλαμβάνονται τη λεγόμενη τρομοκρατία ως κάτι που νιώθουν να τους απειλεί. Αυτοί που μάλλον νιώθουν ότι απειλούνται είναι κυρίως οι άνθρωποι της εξουσίας.

Με τη Νατάσα Τσουκαλά λοιπόν βρεθήκαμε και μιλήσαμε λίγο πριν την παρουσίαση του βιβλίου για το βιβλίο της αλλά και για άλλα.

► **Το βιβλίο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί καθαρά επιστημονικό. Πόσο δύσκολο ήταν να μην πάρετε συγκεκριμένη θέση, να μην εκφράσετε τη δική σας άποψη;**

Η δυσκολία αυτή με έχει συνοδεύσει σε όλο το επιστημονικό μου έργο. Συνιστά πάντα μια πρόκληση που θέτω στον εαυτό μου, αναζητώντας τη λεπτή εκείνη ισορροπία όπου διαφαίνεται μεν η όποια αξιακή μου τοποθέτηση χωρίς όμως αυτό να θίγει στο παραμικρό την όσο το δυνατόν πιο ουδέτερη ανάπτυξη του θέματος.

► **Θεωρείτε ότι η δική σας περιπέτεια υγείας υπήρξε «παράπλευρη απώλεια» της ένοπλης πάλης; Πόσο σας επηρέασε το περιστατικό αυτό στο να γράψετε το συγκεκριμένο βιβλίο;**

Αδυνατώ να συσχετίσω την ένοπλη πάλη με τις συγκρούσεις με την αστυνομία που ξεσπάνε συνήθως κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων. Επιπλέον, στην περίπτωση του τραυματισμού μου, η συμπεριφορά των δραστών την ώρα του συμβάντος κατέστησε σαφές ότι δεν ήταν αναρχικοί, ούτε αντιεξουσιαστές. Όπως διαπίστωσα μάλιστα αργότερα, η καταγραφή του περιστατικού στο Βιβλίο Αδικημάτων και Συμβάντων της ΓΑΔΑ είναι αναληθής. Ο αναγραφόμενος τόπος του εγκλήματος απέχει πολύ από το σημείο όπου τραυματίστηκα. Υποθέτω εύλογα ότι αυτή η δήλωση θα δυσκόλευε το έργο ενός υποθετικού δικαστή, πολλών άλλων που, όταν καταγράφηκε, αποκλείεται να ήταν γνωστή η ύπαρξη του βίντεο του τραυματισμού μου.

Ός προς το δεύτερο σκέλος της ερώτησής σας, το βιβλίο είχε αρχίσει να γράφεται πριν τραυματιστώ και ολοκληρώθηκε μετά. Δεν επηρεάστηκε ουσιαστικά από το συμβάν.

► **Στο βιβλίο αναφέρεστε στην καταπάτηση των ελευθεριών και των δικαιωμάτων στον βωμό της ασφάλειας του πολίτη. Θεωρείτε ότι βρισκόμαστε στην αρχή της καταπάτησης και άλλων δικαιωμάτων και ελευθεριών; Ότι τα πράγματα μπορούν να γίνουν με κάποιον τρόπο χειρότερα;**

Δεν είναι πρόσφατες αυτές οι μεταβολές του δικαιωματικού πεδίου. Εάν αναφερόμαστε στη συρρίκνωση των ατομικών μας ελευθεριών στο όνομα της πάταξης της «τρομοκρατίας», το κομβικό γεγονός παγκοσμίως είναι η επίθεση στους Δίδυμους Πύργους το 2001. Εάν αναφερόμαστε, όμως, στη συρρίκνωση των ατομικών μας ελευθεριών στο πεδίο του ποινικού δικαίου γενικότερα, αυτή έχει αρχίσει να εκδηλώνεται στην Ευρώπη από τη δεκαετία του 1980. Οι διαδικασίες αυτές νομιμοποιούνται διαφορετικά στην κοινή γνώμη, αλλά είναι αλληλοσυμπληρωματικές και σηματοδοτούν την ευρύτερη αποδυνάμωση του ατόμου ως φορέα δικαιωμάτων στις δυτικού τύπου κοινωνίες, μια αποδυνάμωση που φαίνεται να ακολουθεί ανοδική πορεία.

► **Ποιοι θα θέλατε να διαβάσουν το βιβλίο σας; Ποιοι πιστεύετε ότι θα το διαβάσουν;**

Ός πανεπιστημιακός δάσκαλος, απευθύνομαι πρωτίστως στα νέα παιδιά. Εάν το βιβλίο βοηθήσει ορισμένους αναγνώστες, ανεξαρτήτως του προφίλ τους, να κατανοήσουν καλύτερα τα διακυβεύματα της εποχής μας, θα έχει εκπληρώσει τον σκοπό του.

► **Αναφέρεστε σε δράσεις τρομοκρατών και αντιτρομοκρατικών νόμων. Τι θα μπορούσατε εσείς να χαρακτηρίσετε πραγματικά τρομακτικό;**

Τρομακτικό είναι οτιδήποτε ανακόπτει ή στρεβλώνει την πορεία του ανθρώπου, με την έννοια της υποβάθμισης της εγγενούς αξίας του, του ευτελισμού της υπόστασής του, του αποκλεισμού του από κάθε δυνατότητα εξέλιξης και αυτοπραγμάτωσης. Τρομακτικό είναι οτιδήποτε συρρικνώνει τον άνθρωπο στο οργανικό του μόνο σκέλος. Ο άνθρωπος δεν είναι πλασμένος για να επιβιώνει απλώς, έχει ανάγκη να αναπτύξει όλο το εν δυνάμει της προσωπικότητάς του για να υπάρξει πλήρως. Μια ένοπλη επίθεση είναι

πολιτική πράξη και, ως τέτοια, θα έπρεπε να μας ωθεί να αντιμετωπίσουμε με γενναιότητα τα όποια αίτια της αντί να αρκούμαστε στη στείρα καταστολή της εκδήλωσής τους. Εάν θεωρήσουμε ότι ορισμένες έκνομες πολιτικές δράσεις τρομοκρατούν τους ανθρώπους λόγω της υλικής βίας τους, θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι ορισμένες νόμιμες πολιτικές δράσεις τρομοκρατούν επίσης τους ανθρώπους λόγω της άυλης βίας τους. Εκτός αν ισχυριστούμε ότι η εικόνα ενός ανθρώπου που κάνει ουρά στα συσσίτια ή κοιμάται στο δρόμο είναι λιγότερο βίαιη από την εικόνα ενός ανθρώπου που θρηνεί τα θύματα μιας ένοπλης επίθεσης.

► **Ζείτε και εργάζεστε στη Γαλλία. Την ώρα που μιλάμε κατέρρευσε η Παναγία των Παρισίων, θέλετε να σχολιάσετε κάτι;**

Φυσικά και στενοχωρήθηκα πολύ. Αλλά αυτή είναι η μοίρα των μνημείων, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο μας μαγεύουν, επειδή αναδεικνύουν την όποια έκφανση ενός πολιτισμού ενώ παραμένουν εφήμερα.

► **Και μια καθιερωμένη μας ερώτηση, μιας και παίρνουμε συνήθως συνεντεύξεις σε κάποιο παγκάκι. Έχετε κάποια αγαπημένη ανάμνηση ή ιστορία που να έχει εκτυλιχτεί σε παγκάκι;**

Αναμνήσεις από ηλιόλουστα παγκάκια στον κήπο του Λουξεμβούργου, στο Παρίσι, να παρατηρώ πώς μεταμορφώνονται οι καθωσπρέπει εργαζόμενοι που κάθονται εκεί στο μεσημεριανό διάλειμμα της δουλειάς τους. Με τη αποστροφή βγάζουν τα ρούχα της δουλειάς, με τη νδονή κλείνουν τα μάτια για να αφεθούν στον ήλιο, πώς χαλαρώνει το σώμα τους ύστερα από λίγη ώρα, πόσο αλλαγμένοι είναι όταν ανακαθίζουν στο παγκάκι τους και αρχίζουν να τρώνε το πρόχειρο φαγητό τους, πώς σκοτεινιάζουν τα πρόσωπά τους όταν πλησιάζει η ώρα της επιστροφής στη δουλειά, και πώς μετατρέπονται πάλι σε καθωσπρέπει εργαζόμενους λίγο πριν φύγουν.